

Innst. O. nr. 59

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 48 (2005-2006)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmer Regjeringen forslag om endringer i lov om Schengen informasjonssystem (SIS-loven). Bakgrunnen for endringen er delvis at Europaparlamentet og EUs Råd i juli 2005 vedtok forordning om endring av Konvensjonen om gjennomføring av Schengen-avtalen om gradvis avskaffelse av kontrollen på de felles grenser, med hensyn til tilgang til Schengen informasjonssystem for tjenester i medlemsstatene som har ansvaret for utstedelse av registreringsbevis for motorkjøretøyer. Denne konvensjonsendringen forutsettes gjennomført i norsk rett gjennom tilsvarende endringer i SIS-loven. Bakgrunnen for de øvrige endringene er dels at utlendingsloven ble endret etter at SIS-loven trådte i kraft og dels visse organisatoriske endringer.

1.2 Lovforslagets bakgrunn

Endringene i Schengen-konvensjonen må ses på bakgrunn av direktiv om registreringsdokumenter for kjøretøyer. Direktivet etablerer et tett samarbeid om informasjonsutveksling mellom medlemsstatene for å lette kontrollen og bekjempe bedrageri og ulovlig handel med stjalne kjøretøyer. Formålet med dette samarbeidet er særlig å kunne kontrollere at et motorkjøretøy lovlig kan registreres på nytt, særlig når kjøretøyet tidligere har vært registrert i et annet land. Direktivet er innlemmet i EØS-avtalen. Endringene i Schengen-konvensjonen inngår videre i en felles

strategi for å bekjempe grensekryssende kriminalitet. Innmelding og kontroll av opplysninger i SIS er hensiktsmessig for å forhindre at motorkjøretøyer som registreres, ikke er stjålet eller kommet på avveie. For dette formål bør myndigheter med ansvar for registrering av motorkjøretøyer gis mulighet til å kunne søke i relevante opplysninger i SIS.

Gjennomføring av endringene i SIS vil kreve endringer i lov om Schengen informasjonssystem. I samsvar med Grunnloven § 26 annet ledd og avtalen om tilknytning til Schengen-regelverket, må det derfor ved underretning til EU om norsk godtakelse av vedtak om videreutvikling av Schengen-regelverket, tas forbehold om Stortingets samtykke. I St.prp. nr. 47 (2005-2006) fremmes forslag om samtykke til godtakelse av ovennevnte rettsakt.

Forslaget om å endre vilkårene for å kunne registrere personer er initiert av Kommunal- og regionaldepartementet (nå Arbeids- og inkluderingsdepartementet). Det er kun snakk om å endre vilkårene for registrering av utlendinger som nevnt i SIS-loven § 7 nr. 2. Bakgrunnen for forslaget er hovedsakelig endringer i utlendingsloven etter at SIS-loven trådte i kraft.

Bakgrunnen for de redaksjonelle endringene er dels at Justisdepartementet har delegert sin klagekompetanse til Politidirektoratet og dels omorganisering av Kriminalpolitisen.

1.3 Nærmere om de enkelte endringsforslagene

1.3.1 Utvidet tilgang til SIS

Tilgang (rett til direkte søk) til SIS er regulert i SIS-loven. Tilgang til hele systemet har påtalemyndighet og politimyndighet når den utøver grensek kontroll eller annen kontroll. I tillegg har utlendingsmyndighet med ansvar for håndtering av utlendingslovgivningen tilgang til SIS. Denne tilgangen er imidler-

tid begrenset ved at den kun gjelder opplysninger om borgere fra tredjeland utenfor Schengen-området som av et Schengen-land er nektet innreise. I tillegg fremgår det at tilgang kun skal gis til personer som har fått særskilt bemyndigelse, og at brukerne bare kan søke etter de opplysninger som er nødvendige for å ivareta deres oppgaver.

Ny artikkel 102 A i Schengen-konvensjonen går ut på at de tjenester i medlemslandene som har ansvaret for utstedelse av registreringsbevis for motorkjøretøyer, har rett til tilgang til nærmere bestemte opplysninger som er tatt inn i SIS. Rett til tilgang gis utelukkende med henblikk på å kontrollere om kjøretøyer som ønskes registrert er stjålet eller på annen måte forsvunnet. De opplysningene det gis tilgang til er stjålne eller på annen måte forsvunne motorkjøretøyer med et sylindervolum på over 50 kubikkcentimeter, tilhengere og campingvogner med en egenvekt på over 750 kilo og stjålne, på annen måte forsvunne eller ugyldige registreringsbevis for motorkjøretøyer og nummerskilt for motorkjøretøyer.

I høringsnotat fra desember 2005 foreslo departementet at ny artikkel 102 i konvensjonen gjennomføres i norsk rett ved å endre SIS-loven § 12 tilsvarende.

Departementet opprettholder etter høringsrunden forslaget om å gi veimyndighetene med ansvar for registrering av motorkjøretøyer tilgang til SIS.

1.3.2 Endring av vilkårene for å registrere opplysninger om personer

SIS-loven inneholder en uttømmende opplisting av vilkårene for å kunne registrere opplysninger om personer. Gjenstand for endringsforslaget er kun bestemmelsen som angir vilkårene for å registrere opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise.

Det er etter gjeldende rett adgang til å registrere opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket er fortsatt gjeldende, eller det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven er truffet vedtak om innreiseforbud som fortsatt er gjeldende, og som bygger på at vedkommendes opphold i Norge kan utgjøre en fare for den offentlige orden eller sikkerhet eller statens sikkerhet. Adgangen til å registrere opplysninger etter SIS-loven er med andre ord direkte knyttet til reglene om utvisning etter utlendingsloven.

I høringsnotat fra desember 2005 gjorde departementet nærmere rede for Kommunal- og regionaldepartementets begrunnelse for endringsforslaget til SIS-loven. Kommunal- og regionaldepartementets forslag gikk i korte trekk ut på å endre bestemmelsen på tre punkter, slik at

1. utlendingsloven § 30 tilføyes som grunnlag for registrering
2. utlendingsloven § 29 første ledd bokstav e tilføyes som grunnlag for registrering
3. vilkåret i bokstav b om at vedkommendes opphold i Norge kan utgjøre en fare for den offentlige orden eller sikkerhet eller statens sikkerhet, sløyfes.

Departementet fastholder forslaget om å tilføye utlendingsloven §§ 29 første ledd bokstav e og 30 som grunnlag for å kunne registrere i SIS. På bakgrunn av at endringsforslaget etter departementets oppfatning ikke innebærer noen realitetsendring, og hensett til at farevilkåret i henhold til Utlendingsdirektoratet skaper forvirring rundt vurderingstemaene, opprettholder departementet forslaget om å fjerne farevilkåret i SIS-loven § 7.

1.3.3 Redaksjonelle endringer

Departementet opprettholder etter høringsrunden de foreslåtte redaksjonelle endringene.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å gi bilregistreringsmyndighetene direkte tilgang til SIS vil medføre administrative og økonomiske konsekvenser. Det forutsettes at kostnadene tas innenfor de respektive budsjetttrammer.

De øvrige forslagene antas ikke å ville medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar Ballo, vil vise til Norges deltakelse i Schengen og Schengen informasjonssystem (SIS-loven) og Regjeringens fremlagte forslag til endringer i SIS-loven.

2.1 Utvidet tilgang til SIS

Komiteen vil påpeke at Schengen informasjonssystem (SIS) legger til rette for aktiv informasjonsutveksling mellom medlemslandene og at dette er et viktig tiltak i bekjempelsen av grenseoverskridende kriminalitet. Komiteen har således ingen merknader til forslaget om å gi ansvarlige organer for utstedelse av registreringsbevis for motorkjøretøyer

tilgang til relevante opplysninger i SIS. Hensikten er å lette kontrollen og bekjempe bedrageri og handel med stjalne kjøretøyer.

Komiteen har merket seg Datatilsynets innvendinger mot å utvide søkeadgangen til å omfatte søk på kjøretøy ved omregistrering for å avdekke om kjøretøyet er meldt stjålet eller forsvunnet på annen måte. Komiteen vil imidlertid understreke at rett til tilgang skal være begrenset til nærmere bestemte opplysninger som er tatt inn i SIS, og videre at rett til tilgang utelukkende gis med henblikk på å kontrollere om kjøretøyer som ønskes registrert er stjålet eller heftet med andre mulige straffbare forhold. Komiteen støtter at tilgang skal forbeholdes personer med særskilt bemyndigelse og at brukerne bare kan søke etter de opplysninger som er nødvendig for å ivareta deres oppgaver. Komiteen vil påpeke at bare statlige tjenester har rett til direkte søkeradgang i SIS, og at andre som eventuelt utfører slike oppgaver og som ønsker opplysninger fra SIS, må anmode om slike opplysninger gjennom politi- eller tollmyndighetene som har tilgang til SIS.

2.2 Endring av vilkårene for å registrere opplysninger om personer

Komiteen vil vise til at SIS-loven § 7 inneholder en opplisting av vilkårene for å kunne registrere opplysninger om personer. Komiteen har merket seg forslaget om å tilføye §§ 29 første ledd bokstav e og 30 som grunnlag for registrering i SIS. Komiteen er enig i vurderingen om at lovens § 7 nr. 2 ikke er å forstå som en realitetsendring, men som en tilpasning og presisering av de oppstilte vilkårene som følge av at utlendingsloven er endret flere ganger etter at SIS-loven trådte i kraft. Komiteen vil i denne sammenheng vise til at alle høringsinstanser med unntak av KROM støtter forslaget til endringer i § 7 nr. 2.

Komiteen har merket seg departementets utgangspunkt om at forslaget til endring i SIS-lovens § 7 nr. 2, fjerning av farevilkåret som et selvstendig tilleggsvilkår, vil bringe samsvar mellom hva som kan registreres om utlendinger og hva det kan fattes vedtak om etter utlendingsloven. Komiteen viser til departementets begrunnelse om at farevilkåret ikke gir noen selvstendig mening ved siden av § 29 første ledd bokstav d, fordi utvisning etter denne bestemmelsen nettopp er begrunnet i fare for rikets sikkerhet. Komiteen er imidlertid opptatt av at flere sentrale høringsinstanser er kritiske til dette endringsforslaget. Komiteen vil påpeke at SIS er et sentralt virkemiddel i kampen mot terrorisme og internasjonal organisert kriminalitet. Komiteen forutsetter at departementet vil sikre at bestemmelsene i SIS-loven praktiseres i tråd med intensjonen og at Norge på denne måten oppfyller sin del av registre-

ringsforpliktelsene knyttet til norsk deltakelse i Schengen og SIS.

2.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteen har merket seg at kostnader i forbindelse med bilregistreringsmyndighetenes direkte tilgang til SIS forutsettes dekket innenfor de respektive budsjettammer.

Komiteen har for øvrig ingen merknader til lovforslaget eller til de foreslåtte redaksjonelle endringene i SIS-loven.

2.4 Lovens ikrafttredelse

I proposisjonen er det ved en feil ikke kommet med ikrafttredelsestidspunkt. I samråd med departementet foreslår komiteen at loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)

I

I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2. Ansvar for registeret. SIRENE

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet (Kripos) skal føre et register som er den norske delen av SIS. Registeret skal være tilsluttet den sentrale enheten av SIS. Kripos er registeransvarlig for opplysninger om personer og gjenstander i registeret, og skal bl.a. sørge for at opplysninger som legges inn av norske myndigheter i SIS, er korrekte, oppdaterte og registrert på lovlig måte.

§ 7 nr. 2 skal lyde:

2. opplysninger om personer som ikke skal gis tillatelse til innreise fordi det i forbindelse med utvisning etter utlendingsloven § 29 første ledd bokstav a, b, c, d eller e eller § 30 er truffet vedtak om innreiseforbud, og vedtaket fortsatt er gjeldende

§ 12 første ledd ny bokstav d skal lyde:

- d) *myndighet med ansvar for registrering av motorkjøretøyer har, for å kontrollere om motorkjøretøyer som ønskes registrert er stjålet eller på annen måte forsvunnet, tilgang til følgende opplysninger: stjalne eller på annen måte forsvunne motorkjøretøyer med et sylindervolum på over 50 kubikkcentimeter, tilhenger og campingvogner med en egenvekt på over 750 kg, og stjalne eller på annen måte forsvunne eller ugyldige registreringsdokument for motorkjøretøyer og nummer-skilt for motorkjøretøyer.*

§ 13 første ledd ny bokstav c, d, e og f skal lyde:

- c) *påtalemyndighet*
d) *utlendingsmyndighet i saker som nevnt i § 12 første ledd bokstav c*
e) *veimyndighet i saker som nevnt i § 12 første ledd bokstav d*
f) *departementet og Politidirektoratet i forbindelse med utøvelse av overordnet myndighet*

§ 19 første og annet ledd skal lyde:

Den registrerte kan påklage avgjørelse om innsyn, retting eller sletting og erstatning til *Politidirektoratet*.

Ved klagebehandling i saker som gjelder innsyn, retting eller sletting, skal *Politidirektoratet* forelegge saken for Datatilsynet til uttalelse før klagesaken avgjøres.

§ 24 første ledd skal lyde:

Dersom Datatilsynets pålegg eller vedtak truffet av *Politidirektoratet* gjelder en melding som er lagt inn av en annen konvensjonspart, skal den registeransvarlige oversende avgjørelsen til denne konvensjonsparten med anmodning om fullbyrdelse.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i justiskomiteen, den 1. juni 2006

Anne Marit Bjørnflaten

leder

Elisabeth Aspaker

ordfører